

Eerlijk zullen we alles delen?

Over cloud computing en transparantie bij de overheid

Of ik hem kon bellen voor een interview over cloud computing binnen de Overheid? Ja, maar hij wilde het liever anders regelen. Google Hangout, daar gingen we heen. Vroeger ontmoetten we elkaar voor dit soort gesprekken in onze stamkroeg, nu werd het een virtuele borrel. Op een goede woensdagavond installeer ik de plugin (toch nog een stukje software), check mijn haar (dat moet van Google+) en stap in mijn Hangout met Mr. Ambtenaar 2.0: Davied van Berlo.

Ik stoor je, want eigenlijk moet jij aanschuiven bij een YamJam over (hoe toevallig) cloud computing, zag ik net op Twitter. Komt deze Hangout wel gelegen?

Ik ben aan het multitasken, ik lees wel mee met de YamJam. Ze lopen goed, het is een initiatief geweest van Politie 2.0. Op dit moment zijn er achttien mensen online en nemen er tien actief deel aan de discussie. Goed om te zien hoe Yammer binnen de overheid op deze manier wordt ingezet.

We hadden het al over een artikel uit het online magazine Computable van 26-4-2011: Donner heeft interesse in cloud computing, maar hij wil een gesloten variant (voor het hele artikel, zie: <http://bit.ly/fafimR>). Hoe zit het daarmee inmiddels?

Donners opvatting is niet veranderd. Je kunt kiezen tussen een publieke of een private cloud. Hierbij is het wel belangrijk wat je eronder verstaat: wil je alleen data-opslag of ook faciliteiten? Het ministerie van Binnenlandse Zaken kiest voor een private oplossing, bijvoorbeeld het samenvoegen van rekencentra, om een reductie van 64 naar 5 te bereiken. Het ministerie heeft naar beide varianten gekeken, en er is een beweging richting opslag plus faciliteiten, maar het extern opslaan van data stuit nog op weerstand. Zoals je weet kan en mag de Amerikaanse overheid meekijken als data in de Verenigde Staten worden opgeslagen.

Daarnaast is er een probleem wat betreft de data-portabiliteit. Deze is nog niet echt flexibel, en grote spelers zijn hier nog niet 100% op ingesteld. Dus de overheid is voorzichtig voor er grote hoeveelheden privacygevoelige data extern 'in the cloud' worden opgeslagen. Ideeën over cloud computing zijn er zeker, maar de oplossingen in de markt zijn nog niet helemaal tot volle wasdom gekomen.

Laten we ons vanavond focussen op Plein

Overheid (afgekort Pleio), het online vergaderplatform van de overheid. Op de site van Pleio staat dat het gratis is, maar wie betaalt het? Doet de 'hardwerkende burger' dat?

Pleio is gemaakt met Open Source Software, afkomstig van www.elgg.org. Het platform moet gehost en beveiligd worden, daarvoor hebben we een hostingbedrijf, daar staan de data ook. Daarvoor betaalt de douane in 2011 en 2012 ongeveer 8.000 euro per jaar. Om updates te draaien en software te ontwikkelen werken we met een klein softwarebedrijf, die krijgen daar ook wat geld voor. Dit wordt betaald vanuit verschillende kanten: het ministerie van Binnenlandse Zaken, de Belastingdienst, en Ambtenaar 2.0, het programma waarvoor ik verantwoordelijk ben bij het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

Uiteindelijk is het model als volgt: overheidsorganisaties die geld besparen door Pleio, kunnen

dat geld investeren, om de dienst zo verder te ontwikkelen en in de lucht te kunnen houden. In totaal zijn we zo goedkoper uit.

Niet klagen

Sinds 1 oktober 2010 is Pleio live, maar de formele launch is pas op 20 januari 2011 geweest. Het platform is nog geen aparte organisatie, dus er is nog geen sprake van een apart budget. Wel komen er voor de nabije toekomst al wat toezeggingen binnen over investeringsbereidheid, en dat strookt met de gedachte dat Pleio niet 'van iemand' of 'van ministerie x' is.

Dat klinkt schitterend, maar is het veilig? Ik heb de blogs over beheer en hosting gelezen op het platform. Jullie letten daar goed op, en er is aardig wat interne expertise aanwezig, maar wie is de eindverantwoordelijke voor de veiligheid met betrekking tot bijvoorbeeld een hostingbedrijf?

‘Open data begint nu bij de centrale overheid echt wel door te dringen’

We zitten nu bij BIT als hostingbedrijf, **www.bit.nl/home**, en dat gaat prima, maar we kijken of we het in de toekomst intern kunnen hosten. Hetzelfde geldt voor het softwarebedrijf waar we mee werken. In het geval van *data violation* is het inderdaad belangrijk dat er iemand aansprakelijk is. Er is iemand bezig met de Rijksauditdienst om te zorgen dat veiligheidszaken goed geborgd worden. Organisaties (bijvoorbeeld gemeenten) die met Pleio willen gaan werken, moeten dat ook aan auditdiensten verantwoorden. Wij laten hen aangeven waarop zij afgerekend kunnen worden. Die zaken worden voor een deel doorgespeeld naar het hostingbedrijf, maar voor een deel worden ze ook onderdeel van het project van die organisatie zelf, om extra eigenaarschap te creëren. Het idee is dat als een organisatie meer eisen heeft (bijvoorbeeld 24-7 beheer in de toekomst) zij zelf in staat is om dit te organiseren, waarna het resultaat ten goede komt aan heel Pleio. Dat is dan een indirecte betaling, want de overige deelnemende organisaties moeten er dan ook gebruik van kunnen maken.

Jullie zijn nu ruim een jaar bezig. Loopt het een beetje?

Er zijn 16.000 accounts, 1.500 groepen, 200 deelsites. Verder gaan twee gemeentes en de rijksoverheid hun intranet binnen Pleio inrichten, en zijn er nog een paar organisatie-overstijgende sites in ontwikkeling. Ik weet ook wel dat er veel meer ambtenaren zijn dan deze aantallen, maar mij hoor je niet klagen over deze eerste resultaten.

Dat is mooi. Maar is het inderdaad zo organisatie-overstijgend als je hoopte?

Het kan natuurlijk altijd beter. Ik zou het liefste willen dat mensen niet te star in hun eigen intranet blijven hangen. Het lijkt paradoxaal om mensen hun intranet te laten integreren, maar je moet ergens beginnen. En een intranet 2.0

kun je makkelijker open maken op een later tijdstip, als de organisatie aan het idee gewend is.

De gemeente Haarlem maakt nu bijvoorbeeld open wijksites naast hun eigen intranet. Die stad heeft ook een groep Centrumbeheer opgericht, inclusief mensen van buiten. Ze nodigen ondernemers uit, en dan wordt het interessant natuurlijk. Een proces van co-creatie is toch veel leuker dan ouderwetse burgerparticipatie-initiatieven? Dankzij Pleio komt dit nu tot leven. Zulke groepen kun je op verschillende niveaus beschermen, dus het is niet zo dat een journalist of een ondernemer bij alle data op Pleio kan. Het beschermen op verschillende niveaus is een kwestie van common sense. Pleio kan het allemaal, maar de gebruikers geven het vorm.

Eén van de kernpunten van de startmissie van Pleio naast kennisdeling is hergebruik van materialen. Vindt er al hergebruik van materialen plaats? Zie jij het als een kwestie van ‘Eerlijk zullen we alles delen’?

Ik zie het als een combinatie van ‘Eerlijk zullen we alles delen’ en ‘Deze vuist op deze vuist’. Een groot voorbeeld van hergebruik van materialen hebben we nog niet, maar dat komt nog. Zaken

als nieuw ontwikkelde widgets worden ook beschikbaar in onze interne App Store. Voor hergebruik is Pleio echt ideaal.

Ik sprak eerder vandaag nog met de Vereniging Nederlandse Gemeenten, die willen graag kennis delen, dat is toch prachtig? We willen in de toekomst Pleio zo inrichten, dat je herbruikbaar materiaal makkelijk vindt als je je profiel goed inricht door middel van tags en zoektermen. Het potentieel is wat dat aangaat eindeloos, maar daarvoor moeten we nog wel een poosje in kleine stappen doorontwikkelen.

Wordt de in Pleio aanwezige leeromgeving veel gebruikt? Ik kan daar niet in, dus ik kan het niet bekijken.

Die wordt nog niet zoveel gebruikt – de functionaliteit is nog niet heel goed geïntegreerd. Nu hebben douane en belastingdienst er al wel mee gewerkt, dus er bestaat vanuit verschillende richtingen interesse in. Er liggen daar mogelijkheden, juist voor organisaties die op landelijk niveau willen samenwerken.

Wie beheert de binnen Pleio opgeslagen bestanden op dagelijkse basis?

Iedereen is verantwoordelijk voor zijn eigen hoekje. We proberen onze grote lijst vrijwilligers te gebruiken voor de *ontwikkeling*. Als organisatie ben je verantwoordelijk voor je *beheer* van deelsites et cetera. Wij willen best ondersteunen, en we kijken naar mogelijkheden voor het opzetten van een document management system en een goede manier van archiveren. Daarvoor krijgen we assistentie vanuit het Nationaal Archief.

Je noemt in jouw blogs het fenomeen #durftevragen (<http://durftevragen.com>) als praktijkvoorbeeld van hoe je groepen mensen in een ‘lerende en helpende gemeenschap’ kunt veranderen. Kan dat ook binnen de overheid?

Jazeker! De overheid heeft één belangrijke verbindende factor: het zijn 800 organisaties, die allemaal voor *mensen* werken. Niet al die organisaties kunnen en moeten elkaar helpen (sommige controleren elkaar juist), maar bijvoorbeeld op gemeentelijk niveau zie ik heel veel overlap. Er zijn al wat bestaande netwerken. Er is net bijvoorbeeld een ruimtelijke ordening-groep gemaakt. Er is een vereniging van burgerzaken-afdelingen die nu nog informatie uitwisselen via een telefonische helpdesk, die zouden bijvoorbeeld ook in Pleio kunnen.

Een ander idee is bijvoorbeeld het gebruiken van Pleio als ideeënmanagement of een soort van marktplaats voor overheidsperoneel. Zo stimuleer je creativiteit en interne mobiliteit, en maak je de overheid een aantrekkelijke werkgever voor aankomende generaties.

Donner en Verhagen zijn voor

Door het vervagen van grenzen binnen organisaties kun je hoe dan ook enorm veel kosten besparen op systemen, applicaties, kennisontwikkeling, enzovoorts. We kunnen zo uiteindelijk veel efficiënter gaan opereren, kosten besparen en dat kost de belastingbetaler natuurlijk minder.

Als je het concept Pleio nou eens exporteert naar een universiteit – kan dat?

Op het moment dat het gaat om de publieke zaak, kun je het beschouwen als iets wat van de staat is. Je zou je dus kunnen voorstellen dat een universiteit er ook gebruik van gaat maken. SURF, met wie wij hopen te gaan samenwerken overigens, biedt natuurlijk ook een aantal diensten aan op dat gebied. De focus van SURF is technischer en zij zijn echt een goede ICT-intermediair. De focus bij Pleio ligt minder op infrastructuur; voor Pleio gaat het erom dat je in de cloud een werkplek vindt, en je je kunt verbinden. Dus wie weet zijn de mogelijkheden voor het Hoger Onderwijs in de toekomst wel behoorlijk groot.

Davied van Berlo

Davied van Berlo studeerde geschiedenis aan de Universiteit Leiden. Sinds 1998 werkt hij in verschillende functies bij het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Davied is sinds februari 2008 de drijvende kracht achter het project *Ambtenaar 2.0*. Hierbij handelt hij vanuit een groot vertrouwen in de kracht van de massa, en een geloof in de mogelijkheid van een transparante overheid. Dit leverde hem als enige ambtenaar een hoofdstuk op in het veelgelezen *Handboek Communities van Erwin Blom*.

Verder publiceerde Davied de boekjes *Ambtenaar 2.0* en *Ambtenaar 2.0 beta*. Eind 2011 heeft Davied met een breed team vrijwilligers het tijdschrift *Ambtenaar 2.0* opgezet en gelanceerd, met het doel de ‘papieren’ generaties warm te krijgen voor nieuwe vormen van werken voor de overheid. Verder geeft hij trainingen en lezingen over Pleio, en zoekt hij steeds naar nieuwe uitdagingen om de *Open Overheid* hoog op de agenda te houden.

Zie je ook mogelijkheden voor data sharing tussen overheid en kennisinstellingen (bijvoorbeeld het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) of het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en universiteiten)?

Open data begint nu bij de centrale overheid echt wel door te dringen. Donner is voor, Verhagen is ook voor, dus uiteindelijk komen die data beschikbaar voor hergebruik. Je zou dat als web service kunnen gaan aanbieden. Bedrijven kunnen die data dan gebruiken om diensten te

ontwikkelen. Maar dit is nog interessanter ten aanzien van hergebruik binnen de overheid. Misschien wil bijvoorbeeld de gemeente Groningen wel SCP-gegevens gemakkelijker kunnen hergebruiken, en zit de meerwaarde daarin.

Je krijgt nogal wat kritiek van mensen als de politicoloog Chris Aalberts (die het boekje ‘Veel gekwetter, weinig wol’ schreef) ten aanzien van je optimistische benadering van de Open Overheid – hoe ervaar jij dat?

De belangrijkste kritiek op ‘Veel gekwetter’ is geweest dat Aalberts teveel met een *old school*-blik naar het internet kijkt. Voor mij is het glas halfvol, voor hem lijkt het wel eens halfleeg te zijn. Ik zie mezelf echt niet als een verkondiger van het 2.0-evangelie. Dat er nieuwe mogelijkheden zijn weten we allemaal, maar wat ga je ermee doen, hoe zet je ze in in een nieuwe en veranderende realiteit dat zijn de issues. Informatie stroomt tegenwoordig op een andere manier, en dat kan heel veel goeds in zich bergen.

Wat ga jij eigenlijk doen zodra iedereen ambtenaar 2.0 is geworden dankzij jou?

Momenteel hoor ik voortdurend mensen om me heen van alles over *Ambtenaar 3.0* roepen, maar als ik dan een beetje doorvraag hebben die mensen het feitelijk over 2.0. We hebben het over een lange-termijnproject, en het is ook een generatieverhaal. Daarbij komt dat de overheid natuurlijk drastisch op de schop gaat de komende jaren, en dat mensen daardoor lastiger te enthousiasmeren zijn. We hebben veel bereikt de afgelopen drie jaar, en daar ben ik heel blij mee, maar we zijn er nog niet. Die fundamentele zaken nemen wat meer tijd, maar het geeft mij wel voldoening om te zien dat mensen sommige zaken meer en meer als vanzelfsprekend zijn ervaren. Co-creatie is voor mij het echte doel, en Pleio is daarin een katalysator. Dus ook al krijgt *Ambtenaar 2.0* een andere werkvorm, ik ben nog wel even bezig, denk ik zo.

- LinkedIn: <http://www.linkedin.com/in/davied>
- Twitter: @davied
- Aalberts, Chris, en Maurits Kreijveld, *Veel gekwetter, weinig wol. De inzet van sociale media door overheid, politiek en burgers*. www.sdu.nl/catalogus/9789012571913
- Van Berlo, Davied, *Ambtenaar 2.0, het boek*. <http://boek.ambtenaar20.nl>
- Blom, Erwin, *Handboek Communities. De kracht van sociale netwerken*. www.handboekcommunities.nl
- Koerts, Fanny, en Nils Roemen, *Durfte vragen en de kracht van sociale overwaarde*. <http://durftevragen.com/boek>